

Handläggare
Helén Österberg

Handlingsplan - Hantering av föroreningar inom Detaljplan Neapel 3 m.fl. (Dp2018-00406)

Bakgrund

Sedan slutet av 1800-talet har området vid Värtahamnen som ligger inom och söder om detaljplan Neapel 3 m.fl., varit en viktig del i Stockholms sjöfart, både för gods- och persontransporter. Området har blivit utfyllt med okända fyllnadsmassor i olika omgångar. Påträffade föroreningar i området bedöms dels härstamma från att förorenade massor använts som fyllnadsmassor och dels från de olika verksamheter som pågått i området

Länsstyrelsen skriver i sitt granskningsyttrande inför antagande av detaljplan (diarienumr 402-17116-2020), att de saknar beskrivning av hur eventuella föroreningar i jord och grundvatten ska tas om hand och åtgärdas i det fall halterna riskerar överskrida framtagna riktvärden (larmvärden i grundvatten). Ett överskridande av dessa nivåer av flyktiga föroreningar skulle kunna medföra en oacceptabel hälsorisk, bl.a. genom ånginträngning till inomhusluft in i byggnaderna som inte löses endast genom tekniska åtgärder som gas- och vattentät grundläggning.

Syfte

Handlingsplanens syfte är att förtydliga de olika stegen i exploateringsprocessen kopplat till hantering av föroreningar, med att undersöka, utreda och genomföra markreningsåtgärder. Handlingsplanen ska visa att erforderlig markrening kommer utföras inom detaljplan Neapel 3 m.fl., så att ändamålet i den blivande detaljplanen kommer kunna uppnås.

Miljö- och hälsoriskbedömning

För området har det gjorts en platsspecifik miljö- och hälsoriskbedömning (2015) som tar hänsyn till de föroreningar

som förekommer och hur man tänker sig nyttja området i framtiden. I riskbedömningen har platsspecifika riktvärden (PSRV) och mätbara åtgärds mål tagits fram för området. PSRV är till den nivå halter kan lämnas kvar och acceptabla att lämna, utan att det medför risk för människors hälsa eller för miljön.

Riktvärdena är beräknade för flera olika markanvändnings-scenarier, t.ex. bostäder, kontorsverksamhet, parker osv. Riskbedömningen är 5-6 år gammal och ses därför över. En reviderad riskbedömning beräknas vara klar i årsskiftet 2020/2021.

I den nya riskbedömningen kommer inte gas- och vattentät grundläggning vara en förutsättning för de platsspecifika riktvärdena, utan den tekniska lösningen kommer ses som en extra säkerhet. I riskbedömningen kommer förslag på mätbara åtgärds mål också tas fram för både jord och grundvatten.

Handlingsplan

Exploatering av förorenade områden är en process där man i takt med exploateringsprocessen stegvis utför undersökningar och tar fram åtgärder kopplade till påvisade föroreningar. Ju mer detaljerad bild man får av hur området ska bebyggas, ju mer detaljerad information samlar man in om föroreningssituationen. Parallellt utreds de åtgärder som krävs för att säkerställa att området kommer uppfylla detaljplanens ändamål med avseende på människors hälsa och miljön efter genomförda åtgärder.

Nedan beskrivs utförda och kommande steg i arbetet med att hantera mark- och grundvattenföroreningar inom detaljplaneområdet tills det att marken lämnas över till byggaktörerna markrenad.

Utreda:

Miljötekniska markundersökningar sker i flera skeden, översiktligt i planeringsfasen, förtätat under projektering och detaljerat i entreprenadskedet.

Genomförda utredningar/pågående aktiviteter:

1. Miljötekniska markundersökningar (1998-2020).
2. Riskbedömning utförs (utförd 2015, revidering pågår - 2020).
3. Omgivningskontroll – grundvatten och ytvatten, vår och höst (2015-pågående).
4. Löpande tillsynsmöten med tillsynsmyndigheten (miljöförvaltningen, 1 gång/mån).

Kommande utredningar:

5. Kompletterande undersökningar:
  - porgasmätning på blivande kvartersmark
  - installation av nya grundvattenrör
  - ytterligare grundvattenprovtagning
6. Separat riskbedömning med avseende på flyktiga föroreningar, för varje befintlig byggnad med ändrad markanvändning.

Planera:**Åtgärdsutredning för markrening:**

Inom kvartersmark kommer mycket massor schaktas i och med grundläggningsarbeten och huvuddelen av de förorenade massorna kommer att transporteras bort oavsett föroreningsgrad. I de fall undersökningar visar på halter över mätbara åtgärdsgränser i jord som man inte planerar att schakta (på stora djup) och porgasmätningar visar på flyktiga föroreningar, tas en åtgärdsutredning fram.

Åtgärdsutredning kommer också tas fram i de fall representativa halter i grundvattnet ligger över de mätbara åtgärdsgränserna för föroreningar i grundvatten (som är framtagna bl.a. med avseende på risk för ånginträngning i byggnader).

7. Genomgång med miljöförvaltningen av riskbedömningar, mätbara åtgärdsgränser och framtagna åtgärdsåtgärder. Miljöförvaltningen kommer med synpunkter.
8. Saneringsanmälan:
Ny anmälan om markrening tas fram och lämnas in till miljöförvaltningen. Riskbedömningen är en bilaga till saneringsanmälan med förslag på mätbara åtgärdsgränser.
9. Miljöförvaltningen skriver ett beslut om hur avhjälpande av föroreningsskada ska gå till.

Genomföra:**Entreprenadskede:**

1. Projektering av saneringsåtgärder utifrån miljöförvaltningens beslut och föreslagna åtgärdsåtgärder.
2. Kompletterande miljöteknisk utredning inom planerad entreprenad för att få en detaljerad bild av föroreningssituationen inom varje entreprenadområde.
  - Framtagande av PM markmiljö: sammanställning av samtliga undersökningars resultat.

- Framtagande av miljökontrollprogram för kontroll av jordmassor, hur masshantering ska gå till samt schaktbottenprovtagning och annan miljökontroll utifrån saneringsåtgärd. Miljökontrollprogrammet skickas in till miljöförvaltningen (MF) för godkännande.
- 3. Upphandling av markreningsentreprenör (PM markmiljö samt MKP ingår i handlingarna).
- 4. Tillsynsmöten varje månad med MF.
- 5. Genomförande av planerade åtgärder:
  - tex. detaljerad provtagning i rutnät 10x10 m eller samlingsprover på upplagda högar av jordmassor och därefter klassning av massorna utifrån föroreningshalt.
  - provtagning av länsvatten mm.
- 6. Redovisning av slutrapport (masshantering redovisas, länsvattenhantering, schaktbottenkontroll mm) till tillsynsmyndigheten.